

Ključne poruke Europski dan svjesnosti o antibioticima 2022.

Najnoviji podatci i trenutačno stanje

- ECDC procjenjuje da svake godine u Europskoj uniji, na Islandu i u Norveškoj više od 35 000 ljudi umre od infekcija otpornih na antibiotike. Taj se procijenjeni broj posljednjih godina povećao. Opterećenje koje infekcije otporne na antibiotike uzrokuju za zdravstveni sustav može se usporediti s opterećenjem gripe, tuberkuloze i HIV-a/AIDS-a zajedno.
- Općenito je u EU-u/EGP-u između 2016. i 2020. zabilježen trend značajnog povećanja procijenjenog broja infekcija i povezanih smrtnih slučajeva za gotovo sve kombinacije otpornosti bakterija na antibiotike, iako je došlo do malog smanjenja od 2019. do 2020., odnosno tijekom prve godine pandemije bolesti COVID-19.
- Učinak infekcija otpornih na antibiotike na zdravstveni sustav u više od 70 % slučajeva izravno je povezan s infekcijama u zdravstvenoj skrbi. Taj bi se postotak mogao smanjiti adekvatnim mjerama prevencije i kontrole infekcije te praćenjem primjene antibiotika u zdravstvenim ustanovama.
- Najveće opterećenje sustava uzrokovala je *Escherichia coli* otporna na cefalosporine treće generacije, zatim *Staphylococcus aureus* (MRSA) otporan na meticilin i *Klebsiella pneumoniae* otporna na cefalosporine treće generacije.
- Najteže posljedice za zdravlje ima otpornost na antibiotike koji se koriste kao posljednja linija liječenja bakterijskih infekcija, kao što su karbapenemi. Broj smrti uzrokovanih infekcijama otpornima na karbapeneme povećao se između 2016. i 2020. Broj smrtnih slučajeva koji se mogu pripisati bakterijama *Klebsiella pneumoniae* i *Acinetobacter* spp. otpornima na karbapeneme, koje su čest uzročnik infekcija povezanih sa zdravstvenom skrbi, u tom se razdoblju povećao za približno 50 %.
- U istom su razdoblju najveći porast broja slučajeva i postotka antimikrobne rezistencije za *Acinetobacter* spp. prijavile zemlje koje su prije 2020. već imale visoke postotke AMR-a među prijavljenim slučajevima infekcije bakterijom *Acinetobacter* spp.
- Bakterija *Acinetobacter* spp. posebno je problematična za zdravstvo jer se može dugo zadržati u zdravstvenom okruženju i vrlo ju je teško iskorijeniti nakon što se proširi.
- Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) procijenila je 2018. da svake godine infekcije uzrokovane bakterijama otpornima na antibiotike koštaju zdravstvene sustave zemalja EU-a/EGP-a 1,1 milijardu EUR.

- Postoji očita korelacija između učestalosti upotrebe antibiotika u određenoj populaciji (npr. u primarnoj skrbi) i odgovarajućih razina antimikrobne rezistencije bakterija koje u toj populaciji uzrokuju infekcije. Drugim riječima, što se više u nekoj zemlji troše antibiotici, to je prisutan veći postotak rezistencije.
- Osim toga, postoji obrnuta korelacija između provedbe i poštovanja mjera za prevenciju i kontrolu infekcija i razina antimikrobne rezistencije, osobito u bolnicama i drugim zdravstvenim ustanovama. To pokazuje da bolja prevencija i kontrola infekcija u zemlji dovodi do nižih postotaka rezistencije.
- U razdoblju 2012.–2021. zabilježeno je statistički značajno smanjenje potrošnje antibiotika u EU-u/EGP-u u primarnoj skrbi i u bolnicama. Statistički značajno povećanje zabilježeno je u samo jednoj zemlji (Bugarskoj).
- Moguće je da su čimbenici povezani s pandemijom bolesti COVID-19 utjecali na potrošnju antibiotika u primarnoj skrbi u EU-u/EGP-u od 2020. (npr. promjene u prijenosu bolesti, odlasku liječniku i praksi propisivanja lijekova te smanjenje broja infekcija dišnog sustava koje nisu povezane s bolešću COVID-19, a pripisuju se nefarmaceutskim intervencijama). Ipak, 2020. i 2021. ubrzalo se povećanje omjera upotrebe antibiotika „širokog” spektra u odnosu na antibiotike „uskog” spektra u sektoru primarne skrbi.
- Iako je u istom razdoblju u bolničkom sektoru došlo do neviđenog smanjenja prosječne potrošnje antibiotika u EU-u/EGP-u, došlo je do velikih povećanja potrošnje antibiotika širokog spektra i antibiotika koji se koriste kao posljednja linija liječenja.
- Antimikrobna rezistencija i dalje je ozbiljan problem u EU-u/EGP-u i moramo nastaviti smanjivati nepotrebnu upotrebu antibiotika i poboljšati praksu prevencije i kontrole infekcija kako bismo je značajno smanjili.
- Prijavljeni postotci antimikrobne rezistencije znatno su se razlikovali među zemljama za nekoliko kombinacija bakterijskih vrsta i antimikrobnih skupina, a razlike su se često kretale od sjevera prema jugu i od zapada prema istoku. Ukupno su najniže postotke antimikrobne rezistencije prijavile zemlje na sjeveru Europe, a najviše zemlje na jugu i istoku Europe.
- Unatoč povećanoj svijesti o antimikrobnoj rezistenciji kao prijetnji javnom zdravlju i dostupnosti smjernica utemeljenih na dokazima za prevenciju i kontrolu infekcija, kao i praćenju primjene antimikrobika i odgovarajućim mikrobiološkim kapacitetima, javnozdravstvene mjere za rješavanje tog problema i dalje su nedostatne. Hitno su potrebne odlučne intervencije i mjere za rješavanje problema antimikrobne rezistencije, koje bi u velikoj mjeri pozitivno utjecale na zdravlje stanovništva i buduće rashode za zdravstvo u EU-u/EGP-u.